

14/2

Pryda tidningar

De svenska partierna företräder, om också alltmer vagt och obestämt, skilda politiska tendenser; det vore för mycket att numera tala om åskådningar. Därför är det naturligt att svenska tidningar som tar ställning politiskt — och det gör så gott som alla — anser sig närmast stödja ett visst politiskt parti, och vi har därför i svensk press den vanan att notera tidningarnas partifärg. Ett annat förhållande råder exempelvis i USA, där partierna i varje fall inte på lång sikt företräder skilda politiska linjer, utan växlar i uppfattning under skilda tider och i skilda regioner; i detta land är därför flertalet tidningar betecknade som partilösa.

Graden av samhörighet eller anknytning till ett parti skiftar självfallet i hög grad. Den som har gått igenom svensk press under årtionden kan inte be-
tvivla att sålunda de socialde-

mokratiska tidningarna är mer "partitrogna" än de tidningar som rubriceras som anknutna till folkpartiet. Detta är väl begripligt och på intet sätt att fatta som en generell kritik av den socialdemokratiska pressen. De socialdemokratiska tidningarna har nämligen nästan genomgående startats av eller fått understöd av partiet eller till partiet anslutna organisationer; eljest skulle denna partipress knappast ha kunnat uppkomma. De borgerliga tidningarna har däremot i stor utsträckning kommit till på privat initiativ och är fortfarande privatägda. Det är därför en självfallen sak att deras bundenhet till ett visst parti inte får samma styrka.

Hur denna bundenhet gestaltar sig kan exemplifieras med Dagens Nyheter. Tidningen är traditionellt, under skilda ägar- eller ägargrupper, frisinnad eller liberal. Denna inriktning

säkerställes dels genom valet av chefredaktör och politiska medarbetare, dels genom ett stadgande i kontraktet med chefredaktören, enligt vilket "Dagens Nyheter redigeras i tidningens traditionella frisinna-
anda". Denna bestämmelse klargör enligt vår mening att tidningen måste ha en allmänt liberal inriktning — en fordran som visserligen i dessa tider är föga sägande —, dels att den inte kan generellt, och särskilt inte vid politiska val, stödja något annat parti än folkpartiet. Inom denna ram har tidningens politiska ledning, chefredaktören och den grupp av skribenter som samarbetar med honom, frihet att bestämma tidningens linje; denna linje kan alltså avvika från folkpartiets och innefatta kritik av folkpartiets ståndpunktstagande, men den kan inte medge att tidningen, i allmänhet stöder något annat parti. En liknande situation föreligger säkerligen i ett stort antal tidningar.

Hela detta problem har blivit aktuellt genom Landsorganisationens inköp av Stockholms-Tidningen och Aftonbladet. Dessa tidningar skall enligt LO:s ordförande inte "bli neutrala, utan ge klart uttryck för den ideologi som genomsyrar den svenska arbetarrörelsen". Hur den svenska arbetarrörelsens ideologi är beskaffad är visserligen svårt att fastställa, men enligt många uttalanden och principdeklarationer är den socialdemokratisk — vad nu detta ord i dagens läge innebär. Trots detta har de båda tidningarna inte velat kalla sig socialdemokratiska, utan håller på att de är partilösa. Det kan nog rent av sägas att detta framhållande av partilösheten är det mest framträdande i tidningarnas mera principiella förklaringar. Senast kom synpunkten fram då Aftonbladet häromdagen fick en ny politisk redaktör. Denne säges vara socialdemokrat, "men vill, i händelse någon etikett skall anbringas, helst bli etiketterad som partilös"; i en ledare, som i sin rimlighet och obestämdhet närmast liknar ett modernt partiprogram, har den nye politiske redaktören på några punkter med berömvärd bestämdhet tagit avstånd från en del gängse politiska fraser. "Termer som 'borgerlig' och 'socialistisk' har i mycket förlorat annan mening

än den att vid valen uppmuntra anhängarna och skrämna de tvehågsna... Efter vår mening måste varje fråga bedömas för sig. Varken samhällsinflytande eller enskild äganderätt är något värde i sig — de är instrument som kan brukas till skada eller till gagn för den enskilde, gruppen eller samhället." Det betonas också att tidningen skall vara obunden och värja sig mot varje försök till dirigering. I dessa uttalanden instämmer i det väsentliga Stockholms-Tidningen i en ledare i går.

Vid en diskussion av denna hållning vill vi först understryka att de båda tidningarnas övergång till LO enligt vår tidigare deklarerade uppfattning är att hälsa med glädje. Tidigare var tidningarna åtminstone i vissa frågor organ för ägarens speciella intressen och åsikter; detta förhållande var pinsamt, och dess olustighet uppfattades kanske alldeles särskilt i en tidning som Dagens Nyheter, likaledes privatägd, men självständigt redigerad. Enligt vår mening har de båda tidningarna i skilda avseenden blivit bättre efter förändringen — och det inte bara därför att de upphört att vara språkrör för ingenjör Kreuger — även om vi kanske i ännu större utsträckning än förr hyser en avvikande mening i skilda sakfrågor. Vi betvivlar inte heller att det ligger en realitet bakom de båda tidningarnas uttalanden om att de inte vill vara strikt partibundna och inte vill lyda från ägarhåll givna direktiv. Då dessa tidningar uttalar exempelvis att ord som "borgerlig" och "socialistisk" är föga givande kan vi helt instämma, allra helst som det är åsikter som ofta framförts i Dagens Nyheter.

Frågan kvarstår emellertid varför dessa tidningar skall beteckna sig som partilösa. Dagens Nyheter argaste motståndare — och de är verkligen arga — torde inte bestrida att tidningen är oberoende av folkpartiet och mycket ofta ger uttryck åt åsikter som inte överensstämmer med eller är diametralt motsatta folkpartiets; detta hindrar inte att vi godtar etiketten fp. Att de båda nu diskuterade tidningarna kommer att inta en mer självständig hållning till det parti som de

närmast avser att stödja betvivlar vi som sagt inte, utan konstaterar med glädje; det innebär, hoppas vi, att partibundenheten i varje fall blir mindre än låt oss säga i Svenska Dagbladet, den gamla liberala Stockholms-Tidningen eller den nuvarande Morgon-Tidningen. Men varför skall tidningarna vara för pryd för att bekänna sin allmänna benägenhet att stödja ett bestämt politiskt parti? Här misstänker man en önskan att genom en låt oss säga tvivelaktig deklaration behålla gamla prenumeranter och framför allt en önskan att under partilöshetens mask småningom driva över den reducerade gruppen av läsare till socialdemokratin. Varför inte följa den praxis som hittills är den svenska pressens och tala om vilket parti man i stort sett vill stödja?